

Recursul la imaginație și jocurile ficțiunii – Dumitru Radu Popa, „Povestea lor”

Prof.dr.Simona Antofi
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați

Abstract: Dumitru Radu Popa's narrative in Povestea lor / Their Story follows – at the level of both narrative scenario and diegesis – the free indirect style pattern which emerges from the narrative level and fabula, both of them rooted in the imagination of the feminine character.

Keywords – fabula, diegesis, fiction, second grade fiction.

În schița *Povestea lor*, Dumitru Radu Popa sondează, cu umor, și folosind cu insistență stilul indirect-liber, psihologia feminină a senectuții, complicată și, evident, inutilă sub raportul relevanței simbolice la care un cititor îndelung exersat în hermeneutica textului s-ar fi așteptat. Aici este vorba despre un cuplu care a îmbătrânit fizic, labirintica minte feminină a rămas, însă, la fel – iar „povestea lor” reverberează în nenumărate astfel de povești sortite să rămână în anonim – și imaginează o ... sinucidere: „Povestea ei începe abia după aceea. Față în față cu el, care înghițise pastila, așteptând spasmul și contemplând figura lui calmă, regretând momentul de absență – nu, nu, nu era absență, dar atunci ce: premeditare? – în sfârșit, clipea cea de neputință, când ar fi trebuit să se agațe de mâna lui, să-i smulgă pastila, să-i deschidă la nevoie pumnul încleștat, să i-o ia, s-o arunce departe, să-l liniștească, să-l mângâie, și, uite, că tocmai asta ea n-ar fi putut (...)”[1]. Dincolo de acest aspect, schița este un exemplu de măiestrie compozițională, căci angajează cititorul într-un mecanism sofisticat al așteptărilor construite cu migală, pe etape, pe scheletul unui climax menit să sporească emoția progresiv, așteptări brusc contrariate la final, printr-o poantă bine regizată.

Despre ce este vorba, așadar? Despre ceea ce se petrece în mintea femeii care-și privește soțul înghițind o pastilă, și care construiește un scenariu ipotetic, cu doi protagoniști – sinucigașul propriu-zis și martora (aparent) neputincioasă, care asistă, cutreierată de sentimente (și gânduri) contradictorii, la ceea ce se întâmplă. Așa se face că martora se autoproiectează, mental și în discurs, în postura de salvatoare (ratată?) a vieții sinucigașului, de terapeut *ad-hoc*, sau de

răsfățată a vieții crescând, egoistă, într-o familie iubitoare și experimentând, apoi, dezamăgirile vieții. Scena funeraliilor – „Ar fi trebuit să fie totul altfel de început pentru ca ea acum să-i poată smuci mâna, nu să-l vadă liniștit, intrat parcă în acea liniște de după, să-și închipuie cum o să-l îmbrace și o să-l așeze pe catafalc, cu toți prietenii în jur, și ce rușine că a murit, și ce rușine că ea...”[2] este completată de o rememorare a propriei vieți – o istorisire care ar fi putut fi a oricui – și, prin neutralitate factuală – a nimănui în special sau a tuturor – inclusiv a complicității afective dintre soți, menite, cândva, să măgulească orgoliul naratoarei *de iure*. Nonconformismul și dragostea lui pentru ea – atribute firești ale tinereții, modul în care îi arată mereu cât o iubește – „ironizând frumusețile stupide pe la petreceri încât pe ea o pufnea râsul și trebuia să iasă afară, sau altădată, rugându-l să-i facă strâmbătura preferată sau să imite pe nu știu cine...”[3] – toate acestea trec într-o altă grilă de interpretare a femeii care, nemaifiind tânără, încearcă să-și compenseze condiția prin debușeul imaginației: „Dar asta e, că atunci lui nu, lui nu-i plăcea și dacă o făcea era numai ca să-i arate că-i e superior, că are mai multă înțelegere și ea ar fi trebuit să priceapă asta încă de la început...”[4].

Rutina și obișnuința, corelate cu imaginata indiferență a bărbatului, fac din imaginația femeii un câmp de luptă între scenariile morții (ne)meritate ale sinucigașului, pedepsit, astfel, *in rem*, pentru fapte (încă) necomise în realitate, și declanșează o disperată încercare de echilibrare a frstrărilor îndelung acumulate de protagonista unei ficțiuni imaginate: „De fapt, nu-i decât o amăgire: el n-ar fi cedat, ar fi păstrat pastila aia cu orice preț, ea nu i-ar fi putut descleșta pumnul și totul, oricum, era zadarnic, cum între ei de-atâta vreme nu mai exista nimic decât blestemata de obișnuință”[5]. Neputința de a comunica afectiv cu bărbatul de lângă ea este abil strecurată, ca formă de motivare *post-factum* a istoriei lor comune, în text: „dar el n-a vrut niciodată să renunțe la el și ea se plictisea prea ușor și era mereu nevoie de ceva nou, pentru că el se închidea și nu știai adesea ce coace sau dacă se gândește efectiv la ceva și dacă era delicat, asta devenea până la urmă enervant și nu era, în fond, treaba ei, atât de tânără, să-l priceapă, iar el, dacă nu se descurca singur...”[6].

În închipuirea femeii, bariera comunicațională – de care nu se socotește cu nimic vinovată – are drept cauză răcirea sentimentelor. Pe de altă parte, nesiguranța acută care o macină poate fi asociată unui simptom al senectuții feminine: „Ar fi trebuit să-i spună într-o zi, poate chiar azi: hai să mai încercăm o dată!, dar cum să-i spună, după atâta timp, cu aerul că îl pândește, sau să-i spună, totuși, și el să-i replice: vii acum, plină de riduri, terminată, când nu mai

ești bună de nimic, iar ea știe că nu o să-i răspundă asta”[7]. Drama la care protagonista face referire este, de fapt, o ficțiune de gradul al doilea, produsul imaginației unei femei care, îmbătrânind, pune pe seama unui personaj *ad-hoc* o decompensare simbolică, în care autocompătımirea merge mână în mână cu gelozia care, punând presupusa indiferență a bărbatului pe seama îmbătrânirii ei, are a face, în fond, cu o plăsmuire masculină a minții feminine, rămasă blocată în timp, la prima tinerețe: „Poate el, demult, dar nu i-o spune, a compătım-o din umbră, mereu a compătım-o, încă de la început, n-a iubit-o, de fapt, i-a fost milă de ea, ca de un animal inferior, așa a privit-o întotdeauna, și din mila asta ea și-a hrănit atâtea iluzii...”[8]. Și, desigur, vina pentru toată încurcătura imaginativ-sentimentală o poartă el, același bărbat pe care gelozia senectuții îl proiectează la o vârstă perpetuu tânără: „De fapt, ea n-are nici o vină: toată neînțelegerea a produs-o el, el, cu siguranța lui paralizantă, cu zâmbetul de mereu învingător, iubit de toată lumea, acoperindu-și laș infirmitatea singurătății, păstrând-o anume pentru ea, să i-o toarne neîncetat în sângele tânăr, ca pe un venin, (...)”[9].

Singurătatea copleșitoare face, din această ființă feminină de hârtie, un prototip. Vârsta nu a atenuat, ba dimpotrivă, gelozia, și a agrementat-o cu încercări zadarnice de recuperare a frumuseții pierdute, cauză subliminală a uciderii simbolice. Sinuciderea (re)convertită în crimă o determină pe protagonista acestei „foarte adevărate istorii” – cu o vorbă caragialiană, să transfere (auto)ficțiunea în realitatea diegetică, antrenând, astfel, o binemeritată – pentru cititorul isteț – poantă finală: „Și din nou povestea lui, care, după un timp, se pregătește să mai ia o pastilă. Și ea, întorcând în minte toate acestea, încleștându-se de brațul lui: Nuuuuu!. Și el, liniștit: Calmează-te, dragă, nu-i decât un antinevralgic”[10].

Note

[1] Dumitru Radu Popa, *Povestea lor*, în *Skenzemon!*, Ed. Curtea veche, București, 2005, p. 232.

[2] Ibidem.

[3] Idem, p. 233.

[4] Ibidem.

[5] Ibidem.

[6] Ibidem.

[7] Ibidem.

[8] Idem, p. 234.

[9] Ibidem.

[10] Ibidem.

Bibliografie

Cenac, Oana, *General aspects of current political terminology*, în *Lexic politic - discurs politic*, 2014, pp.124-130, ISBN:978-606-17-0633-4.

Ifrim, Nicoleta, *Memory and identity-focused narratives in Virgil Tănase's 'lived book'*, *CLCWeb: Comparative Literature and Culture* (ISSN 1481-4374) <http://docs.lib.purdue.edu/clcweb/>, nr. 19.2 / June 2017, Purdue University Press, pp.1-10, accesibil la adresa <http://docs.lib.purdue.edu/clcweb/vol19/iss2/4/>, <https://doi.org/10.7771/1481-4374.2942>

Milea, Doinița, *Intertextual as a pretext for the operation fictional text*, în volumul *Manifestări ale creativității limbajului uman*, 2014, pp.20-26, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj, ISBN 978-606-17-0623-5.

Pîrvan-Jenaru, Dana, *Existența ca amnezie sau neînțelegere*, în „România literară”, nr, 28/2008, [http://www.romlit.ro/existena ca amnezie sau nenelegere](http://www.romlit.ro/existena-ca-amnezie-sau-nenelegere), accesat la 1.10.2017

Pîrvan-Jenaru, Dana, *Un incomod agreabil*, în „România literară”, nr, 9/2008., http://www.romlit.ro/un_incomod_agreabil, accesat la 1.10.2017.

Popa, Dumitru Radu, *Povestea lor*, în *Skenzemon!*, Ed. Curtea veche, București, 2005.